

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

Literaire route

Eind negentiende eeuw, na de aanleg van de spoorlijn Amsterdam-Amersfoort, groeide Baarn uit tot een dorp met allure. De villa's temidden van de natuur oefenden aantrekkingskracht uit op de Tachtigers, een groep schrijvers die een vernieuwing in de burgerlijk-religieuze literatuur nastreefden. Een van hun voorlieden, Lodewijk van Deysel, woonde 25 jaar in Baarn en schreef er het merendeel van zijn boeken en recensies. Later schreef een andere inwoner, Hella Haasse, in Baarn de novelle Oeroeg, het debuut waarmee ze in één klap beroemd werd.

In deze wandelroute konden lang niet alle schrijvers die in Baarn hebben gewoond of nog steeds wonen worden opgenomen. Buitenplaats Groeneveld, in de jaren vijftig van de twintigste eeuw een vrijplaats voor kunstenaars als Fritzi Harmsen van Beek, Simon Vinkenoog en Cees Nooteboom, is bijvoorbeeld niet meegenomen omdat de route dan te lang zou worden. De wandeling is beperkt tot het centrum van Baarn, langs nog bestaande woonhuizen of verblijfplaatsen van schrijvers die inmiddels zijn overleden.

Inhoudsopgave

De wandelroute.....	3/4
De woonhuizen/verblijfplaatsen	5
Praktische informatie	17
Colofon	17
Historische Kring Baerne	17

De route

Afkortingen en advies wandeling

LA=linksaf   **RA**=rechtsaf   **RD**=rechtdoor

1 huisnummers worden op pagina's 5-16 toegelicht

P = parkeergelegenheid   = horeca

We verzoeken u om de panden vanaf de straat te bewonderen om de rust en privacy van de bewoners te respecteren.

De plekken

Start: Brink, Baarn

1. Met rug naar Pauluskerk het plein oversteken en **LA** Eemnesserweg
2. **RA** Kampstraat. In het Witte Kerkje op nummer 9 was Jan Jacob Thomson dominee Zie ook
3. **LA** Kerkstraat/Dalweg
4. **RA** Berkenweg
5. **RA** Beukenlaan. Huize Loma nummer 9, tijdelijk onderkomen Maria Dermoût
6. Terug naar Berkenweg, **RA**
7. **LA** Plataanlaan
8. **RA** Acacialaan
9. Eerste weg **LA** Heuveloordstraat
- 10 **LA** Gaslaan
- 11 Hoek Gaslaan/Eemnesserweg. Villa Dennenhorst, Eemnesserweg 62, woonhuis Jan Jacob Thomson . Zie ook
- 12 **LA** Eemnesserweg
- 13 **RA** Molenweg 17. De Denne, huis van Albertine Smulders en Piet Steenhoff
- 14 **LA** Steijnlaan
- 15 **LA** Smutslaan. Nummer 13, woonhuis Koos van Doorne . Vervolg **RA** Smutslaan
- 16 **RA** Nassaulaan. Nummer 21a, woonhuis Dingeman van der Stoep
- 17 **RA** Steijnlaan. Nummer 2a, woonhuis Willem Hendrik Haasse (alias W.H. van Eemlandt)
- 18 **LA** Krugerlaan 24, woonhuis W.H. van Eemlandt en Nel van Sillevoldt-Haasse
- 19 Hoek Krugerlaan/Nassaulaan 42 (links op de hoek), woonhuis Hella Haasse . Daarna gezien vanaf de Krugerlaan **RA** de Nassaulaan in
- 20 **RA** voor de vijver langs Wilhelminalaan
- 21 Aan de linkerhand de Kroningslaan. In deze laan (het huisnummer is niet meer te achterhalen) werkte schrijver en dichter Jan Arends als huisknecht . Vervolg Wilhelminalaan
- 22 **LA** Waldeck Pymontlaan
- 23 **RA** Ferdinand Huycklaan. Op nummer 9 Intimis, het woonhuis van bankiersfamilie Pierson, die een aantal schrijvers telde
- 24 Ferdinand Huycklaan 39, kinderpension Hella Haasse
- 25 **LA** Ypendael, genoemd naar een personage uit de roman *Ferdinand Huyck* van Jacob van Lennep
- 26 **LA** Guldenhoflaan. Aan de rechterhand de Roos van Dekemahof, genoemd naar de titel van een boek van Jacob van Lennep
- 27 **RA**, weg gaat over in 't Hoogt
- 28 **LA** Jacob van Lenneplaan
- 29 Hoek Jacob van Lenneplaan/Dillenburglaan 36. Villa Villetta, woonhuis Lodewijk van Deyssel . Tegenover Villetta, aan de Waldeck Pymontlaan 26, staat De Bremstruik, waar Lodewijk van Deyssel later woonde
- 30 **RD** Waldeck Pymontlaan
- 31 **RA** Wilhelminalaan uitlopen
- 32 **LA** Gerrit van der Veenlaan
- 33 Op Stationsplein langs het station. Op het stationsgebouw is (onder de klok) een plaquette aangebracht met namen van schrijvers die hier per trein aankwamen
- 34 **LA** langs het parkje, en dan **RA** Stationsweg
- 35 **LA** Stationsweg. Oversteken
- 36 **RA** Vondellaan 2. Waar nu de Nieuwe Baarnsche School staat, op de hoek met de Stationsweg, stond vroeger Het Baarnsch Lyceum waar Dick Binnendijk les gaf
- 37 **LA** Nicolaas Beetslaan
- 38 **RA** Bilderdijklaan

- 39 **LA** De Genestetlaan. Op nummer 5 woonde journalist en schrijver Willem Oltmans **17**
- 40 **LA** Torenlaan. Recht voor u, aan de Javalaan nummer 3, ziet u Villa Peking, de woning van Henriëtte Roland de Beaufort **18**
- 41 **RA** Javalaan
- 42 **LA** door het park achter Villa Peking en dan rechts aanhouden
- 43 **LA** langs de muziekkoepeel en dan **RA** het park verlaten via het pad
- 44 **RA** Stationsweg
- 45 Langs gemeentehuis en **LA** pad volgen tussen gemeentehuis en Pauluskerk. U bent terug op de Brink. Als u **LA** de Laanstraat inloopt, ziet u op nummer 67-69 Boekhandel Den Boer in een van de mooiste Jugendstil-panden in de provincie Utrecht. Opvallend is de prachtige inrichting van de boekhandel, gecombineerd met een ruim assortiment boeken dat garant staat voor uren leesplezier. De boekhandel heeft werken van enkele schrijvers en dichters van de wandelroute in voorraad.

1**Kampstraat 9 - Jan Jacob Thomson**

In het Witte Kerkje, dat eind negentiende eeuw werd gebouwd, predikte dichter-dominee Jan Jacob Thomson (1882-1961). Hij was van 1933 tot zijn afscheid in 1952 als voorganger aan het kerkje verbonden. Veel Nederlandse protestanten kenden zijn naam omdat hij avondsluitingen verzorgde voor de VPRO-radio. Op de radio sprak hij ook over literaire onderwerpen. In zijn jonge jaren vertaalde Thomson onder andere *De Idioot* van Dostojevski uit het Russisch - hij beschouwde Dostojevski als voorbeeld voor christenen die na de gruwelen van de Eerste Wereldoorlog zochten naar geestelijke verdieping. Thomson was links georiënteerd en was redacteur van het tijdschrift van de vrijzinnig-protestantse Barchembeweging. Onder het pseudoniem Jan Didericksz schreef hij enkele dichtbundels, waaronder *De pelgrim met de lier*. De titel kan gezien worden als een verwijzing naar zijn religieus geïnspireerde dichterschap. Thomson verkeerde in de kring van dichter J.C. Bloem. Zijn verzen werden door dichter Albert Verwey (een van de Tachtigers) gunstig besproken, waaronder een vroeg gedicht over danseres Isadora Duncan: 'Zooals een zonnestraal, verglijdend tusschen/Gordijn en muur en dansend op mijn tafel; (...) Zoo teer is uwer voeten dans'.

2**Beukenlaan 9 - Maria Dermoût**

Maria Dermoût (1888-1962) heeft maar enkele maanden in Baarn gewoond, en dan ook nog noodgedwongen. Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog woonde zij met haar gezin in Arnhem. Op 28 november 1944 moesten zij op last van de Duitsers evacueren. Huize Loma was hun tijdelijk onderkomen. Enkele maanden na de bevrijding keerde het gezin terug naar Arnhem. Dermoût genoot een echt Indische jeugd, en haar werk is doortrokken van herinneringen daaraan. Deze Indische achtergrond zien we overigens ook terug in het werk van twee andere Baarnse schijvers, Hella Haasse en Augusta de Wit. Zie voor Haasse **7**, **8**, **9**, **12**; het woonhuis van Augusta de Wit (1864-1939), schrijver van het veelgelezen *Orpheus in de Dessa*, bestaat niet meer en is om die reden niet opgenomen in deze wandelroute. Maria Dermoût was gefascineerd door goena-goena, door Couperus 'de stille kracht' genoemd. In haar verhalen worden zielsbezwingingen minutieus beschreven. Haar vriend Hans Warren schreef in zijn *Geheim Dagboek* (1958-1962): 'Maria Dermoût is buitengewoon gesteld op een houten Chinese Kwan-Yin, van een soort zoals je dat nogal eens in Indische inboedels ziet. [...] Ik vermoed dat Maria Dermoût haar Kwan-Yin heeft opgeladen met geheime kracht. Dan gelden mooi of lelijk, kunst of kitsch niet meer. Zij heeft daar neigingen toe: als ze gaat slapen etaleert zij op haar nachtkastje behalve een aantal obatjes ook een arrangement van geheimzinnige voorwerpjes die allerlei krachten uitstralen. Ik durf er niet goed naar te kijken en helemaal niet naar te vragen. Dat hoeft ook niet, ik weet wel wat ze moeten. Ik ken ook van die bezwingingen, dwanghandelingen, formules die verricht moeten worden. Niet over praten. Geheim.'

In haar debuut (op 63-jarige leeftijd) *Nog pas gisteren* verwerkte Dermoût haar kinderjaren in voormalig Nederlands-Indië. Haar bekendste werk is *De tienduizend dingen* (1956), door het Amerikaanse blad Time bestempeld als een van de tien beste boeken van 1958. Het is een uit verhalen opgebouwde roman die uitdrukking geeft aan het idee dat de mens in samenhang leeft met en ondergeschikt is aan tienduizend dingen die de schepping bepalen. Het boek is in dertien talen vertaald en was het eerste Nederlands boek dat als Engelse Penguin-pocket verscheen.

3**Eemnesserweg 62/hoek Gaslaan - Jan Jacob Thomson**

In Villa Dennenhorst uit 1873 woonde Jan Jacob Thomson, zie **1**. Deze dubbele villa werd ontworpen door de Amsterdamse architect Dolf van Gendt (bekend van onder andere het Concertgebouw), die in Baarn verschillende villa's en mogelijk ook het station heeft ontworpen. Om de hoek, op Gaslaan 2, staat nog steeds het koetshuis London dat vroeger bij Dennenhorst hoorde.

4**Molenweg 17 - Albertine Smulders en Piet Steenhoff**

'Ach, wat is het toch ook ellendig en vervelend eene jonkvrouw te zijn en gravin van Holland te moeten worden! Waarom ben ik geen knaap zoals mijn vader zoo vurig wenschte, waarom geen graaf Jacob van Beijeren zoals hij me zoo gaarne noemt! Ohé, wat een lustig leven zou het zijn, wat een hoogen naam zou ik voeren in tournooi en krijg.' In haar historische roman over de tragische vijftiende-eeuwse gravin Jacoba van Beieren liet Albertine Smulders zich kennen als feministe. Publiciste, dichteres en prozaschrijfster Smulders (1871-1933) speelde een belangrijke rol in de katholieke vrouwenbeweging ten tijde van de eerste feministische golf. Ze was een van de oprichters van de Nationale Rooms-Katholieke Vrouwenbond, hoofdredacteur van *De katholieke vrouw* en schreef in diverse bladen artikelen over het belang van emancipatie en onderwijs voor meisjes. Smulders, voorstander van het vrouwenkiesrecht, was Tweede Kamerlid geworden voor de Rooms Katholieke Staatspartij als ze zich niet op het laatste moment had moeten terugtrekken vanwege gezondheidsproblemen. Ze publiceerde drie historische romans: naast *Jacob van Beieren* ook *Jan van Arkel* en *Een abdisse van Thorn*. Op de plaquette van Villa De Denne staat ook de naam van Smulders' echtgenoot Piet Steenhoff (1866-1945). Hij was hoofdredacteur van *Het Centrum*, een katholiek dagblad.

5**Smutslaan 13 - Koos van Doorne**

Koos van Doorne (1908-1984) schreef al poëzie vanaf zijn negentiende jaar en zijn laatste bundel *Vierregelig*, gepubliceerd in 1978, was een bloemlezing van kwatrijnen die hij in ruim een halve eeuw had geschreven. Hij schrijft daarin openhartig over zijn zoektocht naar wie en wat God is:

*'Ik wandelde vol blijdschap in de regen
En dacht: "O, kwam ik nu mijn vriend God tegen."
Toen zag ik hem en Hij zei tegen mij:
"Koos, loop Ik niet naast jou op al je wegen?"'*

In protestants-christelijke kring was Van Doorne een bekende persoonlijkheid; hij publiceerde in christelijke tijdschriften als *Opwaartse wegen* en *Vrouwenpost*. Hij was al in de oorlog werkzaam voor de illegale krant *Trouw* (waar hij later

→ kunstredacteur werd) en was actief in het verzet. Zijn huis in Delft, waar hij toen woonde, bood onderdak aan Joodse onderduikers. Van Doorne liep tegen de lamp en werd op transport gesteld naar Duitsland, maar wist uit de trein te ontsnappen. Na de oorlog kwam hij in dienst bij uitgeverij Bosch en Keuning in Baarn en op 4 juli 1946 verhuisde hij voorgoed naar het dorp. Hij was in datzelfde jaar betrokken bij de oprichting van het letterkundig en algemeen-cultureel maandblad *Ontmoeting*, vooral gelezen in protestantse kring. Van zijn hand verschenen ook twee romans: *Brieven aan mijn moeder* en *Het kind Hans*. In Baarn was hij een graag geziene gast in Café Quispel aan de Nieuwstraat (nu Café Nieuw Baarn). Van Doorne was graag onder de mensen en in het café kom je het leven tegen, placht hij te zeggen:

‘Verstrooid wegdromend in een klein kafee
Kaarslicht. Geroezemoes. Scherp zij. Kamee.
En argeloos, onwetend, doet onschuldig
Zij heftig aan de samenzwering mee.’

Indertijd herinnerden velen zich Van Doorne, zittend in het café met zijn olijke blik, observerend en toch ook zelf onderdeel van de ‘samenzwering’. Een veelzijdig man met een vaak raak oordeel over schrijvers. Gerrit Achterberg verklaarde eens: ‘Koos van Doorne begrijpt mij’.

6 Nassaulaan 21a - Dingeman van der Stoep

Dingeman van der Stoep (1906 - 1997) werd wel de Carmiggelt of Bomans van de gereformeerden genoemd. Hij was sterk betrokken bij zijn kerk, maar ook kritisch. Dat laatste is hem niet altijd in dank afgenomen: zijn roman *Zijn dat uw kinderen* (1937) was er de oorzaak van dat hij geen diaken kon worden. Hij kwam uit een tuindersgezin en was aanvankelijk bestemd voor het ambt van dominee, maar hij was te lui en hij spijbelde te veel. Toen zijn vader de tuinderij verkocht en in dienst trad bij een drukkerij op Goeree Overflakkee, werd Dingeman daar zetter. Zijn schrijversloopbaan begon hij als journalist en redacteur bij het christelijke blad *Ontmoeting* dat uitkwam bij uitgeverij Bosch en Keuning, een van de vele uitgeverijen in Baarn. Hij werd daar later directeur. Van der Stoep schreef kinderboeken, verhalen, romans en poëzie en werd gezien als een stimulator van christelijke literatuur; hij schreef in zijn romans treffend over de ‘kleine gereformeerde man met zijn confectiepakkie an’. Zijn bekendste werken, uit een latere periode in zijn leven, zijn *Voeten in de aarde* (1980) en *De dader ligt op Meerzijn* (1985). *August en Alida* is een bundeling van de wat lichtvoetiger cursiefjes die hij schreef in Trouw (1951-1953). Hij schreef die cursiefjes altijd op het allerlaatste moment in een kroegje bij het station in Baarn en gaf ze dan als treinbrief mee aan de conducteur. Zijn gedicht *Chez Marie in Bethlehem* wordt nog vaak voorgelezen tijdens de Kerstdagen. Het is een lang verhaal waarin bijbelse figuren, plaatsen en gebeurtenissen een alledaags karakter krijgen. De beginregels:

‘In het kroegje op de Elleboogsgracht
wonen Jozef en Marie.
Zij heet van zichzelf Verpoest
en hij heet Nederbragt.’

7**Steijnlaan 2a - W.H. van Eemlandt**

W.H. van Eemlandt (1889-1955) schreef in deze woning misdaadromans, met smakelijke titels als *Moord met muziek* en *Kogels bij het dessert*. Van Eemlandt, pseudoniem van Willem Hendrik Haasse, debuteerde in 1953 en publiceerde vanaf dat moment in hoog tempo. Hij had dit pseudoniem gekozen omdat zijn dochter Hella op dat moment al was doorgebroken als schrijfster. Tegenwoordig is W.H. van Eemlandt vooral bekend als vader-van, maar in de jaren vijftig, zestig maakte hij zelf furore als auteur. Zijn zestien detectives over het speurwerk van de gemoedelijke politiecommissaris Van Houthem werden vele malen herdrukt. *Schatgravers aan de Amstel* werd in 1962 onder de titel *Rififi in Amsterdam* verfilmd, met Johan Kaart als commissaris Van Houthem, judoka Anton Geesink als rechercheur en Willy Alberti als zingende kroegbaas. Van Eemlandt begon pas na zijn pensionering te schrijven. Hij had toen al een lange carrière achter de rug als hoofdambtenaar op het ministerie van financiën in Nederlands-Indië. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden hij en zijn vrouw, concertpianiste Käthe Diehm Winzenhöher, door de Japanners vastgezet in een interneringskamp. Na de oorlog werd Haasse in verband met gezondheidsproblemen afgekeurd voor verdere overheidsdienst in de tropen. Het echtpaar keerde in 1946 terug naar Nederland. Haasse werkte hier nog enkele jaren als hoofd van de fiscale opsporingsdienst in Amsterdam. Het echtpaar woonde in Baarn, eerst bij de moeder van Willem Haasse aan de Parkstraat 6, toen aan de Nassaulaan 42 (zie 9) en de Krugerlaan 24 (zie 8), en uiteindelijk in deze woning aan de Steijnlaan. Een andere bekende Baarnaar, graficus M.C. Escher, was een wandelvriend van Van Eemlandt.

8**Krugerlaan 24 - W.H. van Eemlandt en Nel van Sillevoldt-Haasse**

Na het overlijden van haar man in 1935 kocht Hella Haasses grootmoeder van vaderszijde deze woning. Het was een echt familiehuus. Oma Cor Haasse woonde er, haar dochter Nel ging er wonen toen ze weduwe was geworden en ook zoon Willem en zijn vrouw Käthe namen hier hun intrek, tot ze verhuisden naar de Steijnlaan (zie 7). Nel van Sillevoldt-Haasse (1885 - 1952) was de eerste in de familie die ging schrijven. Deze tante van Hella Haasse was zangeres maar schreef in de jaren dertig kindergedichtjes en jeugdboeken, zoals *Een avontuurlijke reis van St. Nicolaas*. De goedheiligman is ziek en het is koud in Nederland: 'Moeder kwam vlug met de koffiepot. Jan droeg van het fornuis een ketel warme melk aan en de postiljon zorgde er voor, dat allen een ogenblik later met een heerlijke krachtige kop koffie gezellig bij het vuur zaten. Sinterklaas fleurde zienderogen op na iederen slok. "Zo", sprak hij "dat smaakte, nu kan ik er gelukkig tegen. Dank zij de goede hulp van Koos de Postiljon en de heerlijke kop koffie, kan ik toch in 1833 de kinderen in Holland hun cadeautjes weer brengen.'" Nel van Sillevoldt-Haasse was lid van de Oxford-groep, bestaand uit christenen die geweldloosheid voorstonden, en schreef ook artikelen voor deze beweging.

9

Nassaulaan 42 - Hella Haasse

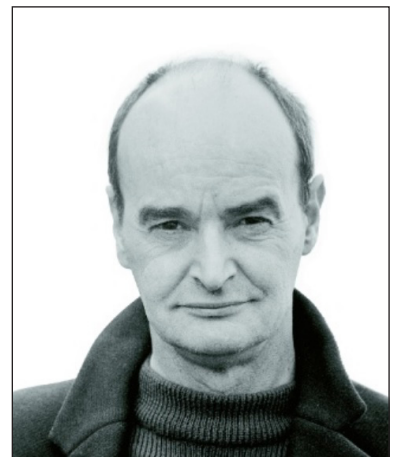
‘Oeroeg was mijn vriend.’ Het is de beroemde openingszin van het debuut van Hella Haasse (1918-2011). De grande dame van de Nederlandse literatuur schreef deze korte roman in dit huis aan de Nassaulaan, in 1948. Ze deed er drie weken over. *Oeroeg* werd het boekenweekgeschenk en Haasses naam als schrijver was in één klap gevestigd. Het boek gaat over de vriendschap tussen een Indonesische en een Nederlandse jongen in het Nederlands-Indië van voor de Tweede Wereldoorlog, een vriendschap die niet houdbaar blijkt te zijn als Oeroeg zich aansluit bij de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd. Het was een actueel thema dat Haasse na aan het hart lag. Ze was in Batavia (Jakarta) geboren, waar haar vader in overheidsdienst werkte, maar reisde in haar jonge jaren heen en weer tussen Nederlands-Indië en Nederland. In verband met familieomstandigheden woonde ze als jong meisje een paar jaar in een kinderpension aan de Ferdinand Huycklaan 29 (12). Daarna ging ze terug naar Batavia, maar in 1935 ging het gezin op groot verlof naar Baarn; de zeventienjarige Hella woonde toen zeven maanden bij haar oma Cor aan de Parkstraat. Ze ging in die periode naar het Baarns Lyceum. Ze ging terug naar Batavia en deed daar eindexamen. Terug naar Nederland, nu naar Amsterdam om Scandinavische talen te studeren en later de toneelschool te volgen. Ze werkt als actrice en tekstschrijver voor mensen als Wim Sonneveld. Ze trouwt. Na de oorlog, in 1946, komen haar ouders voorgoed naar Nederland. Ze vestigen zich in deze woning aan de Nassaulaan; Hella en haar man gaan daar ook wonen, van mei 1947 tot mei 1949. Aan de Nassaulaan, het laatste adres in Baarn waar Hella Haasse heeft gewoond, werd met *Oeroeg* het begin van haar omvangrijke oeuvre gelegd. Ze schreef meer dan twintig boeken, vaak historische romans. *Het woud der verwachting*, *De scharlaken stad*, *Heren van de thee*, het zijn alle bekende titels. Hella Haasse won zo’n beetje alle literatuurprijzen die er in Nederland te vergeven zijn. In de literaire canon van 2022 stond ze in de top tien van Nederlandstalige auteurs.

10

Kroningslaan - Jan Arends

Hoewel Jan Arends (1925-1974) slechts een klein oeuvre op zijn naam heeft staan, wordt hij algemeen erkend als een belangrijk schrijver. Zijn boeken zijn voor een groot deel autobiografisch en een weerspiegeling van zijn getormenteerd bestaan. Hij bracht zeker zeven jaar van zijn leven door in psychiatrische klinieken vanwege ernstige depressies en nam in zijn verhalenbundel *Keefman* (1972) de psychiatrische inzichten van die tijd op de korrel. Zijn stijl wordt gekenmerkt door een intens desolate sfeer die gepaard gaat met eigenzinnige humor, zowel in zijn proza als in zijn poëzie. Dat hij veel wisselende baantjes had als huisknecht bij oudere dames wordt wel verklaard uit het feit dat hij als alleenstaande man uit een laag sociaal milieu met een psychiatrische achtergrond niet veel anders kon; van zijn pen kon hij niet leven, en als huisknecht had hij altijd een dak boven zijn hoofd en eten op zijn bord. Jan Arends zelf heeft er een heel andere verklaring voor: ‘Dat is het mooiste wat er voor mij bestaat: een voetveeg zijn ..... het is echt een absoluut moeten op een gegeven ogenblik’, zei hij in een interview, ‘Zoals een ander homoseksueel is, ben ik huisknecht’. In welk huis aan de Kroningslaan hij precies huisknecht is geweest, is niet bekend. We weten wel dat hij ook in de Wassenaarlaan

→ 36 in functie is geweest, want vanaf dat adres schrijft hij brieven aan collega-schrijver Heere Heeresma in 1957. In 1974 pleegt hij zelfmoord door uit het raam te springen van zijn kamer aan het Roelof Hartplein in Amsterdam. In 2003 verscheen een biografie over Jan Arends van de hand van Nico Keuning, *Angst voor de winter*. Rudy Kousbroek zei over zijn werk: 'Keefman is een boek zoals er maar weinig geschreven worden, en voor een heel oeuvre met het niveau van het titelverhaal of een verhaal als Vrijgezel op kamers zou ik een Nobelprijs geen overdreven beloning vinden.' In 2003 verscheen een herdruk van Arends' verzameld werk *Vrijgezel op kamers*.

11 Ferdinand Huycklaan 9 - Familie Pierson

Jacob van Lennep (1802-1868) trok in 1823 te voet, per trekschuit en per diligence door Nederland en beschreef in zijn dagboek een wandeling door 'het fraaie bosch' van Baarn en langs buitenplaats Groeneveld. Zijn latere roman *De lotgevallen van Ferdinand Huyck* speelde zich deels af in Baarn. De Ferdinand Huycklaan is naar deze roman vernoemd. Ook andere straten in Baarn herinneren aan Jacob van Lennep en diens literaire werk.

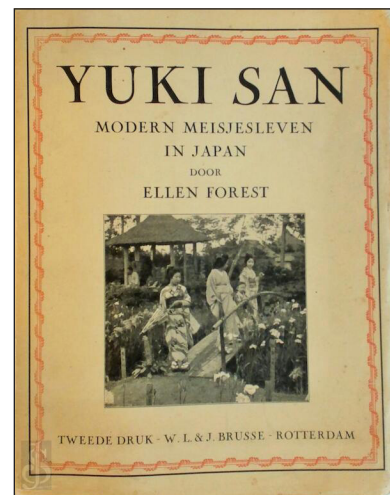

Op nummer 9 bevindt zich Villa Intimis, gebouwd als zomerverblijf voor de Amsterdamse bankiersfamilie Pierson. In het bouwjaar 1909 was Intimis de helft kleiner dan nu; eind jaren negentig onderging de villa in opdracht van de toenmalige bewoner, mediamagnaat Joop van den Ende, een flinke uitbreiding. De naam van de villa is ontleend aan de roman *Intimis* van Allard Pierson (1831-1896), die hoogleraar kunstgeschiedenis, esthetica en moderne letteren was aan de Universiteit van Amsterdam. In Amsterdam staat nog steeds het Allard Pierson Museum voor archeologie. Een van de grondleggers van dit museum was een van Allards zonen, Jan Lodewijk Pierson (1854-1944).

In Intimis verbleven verschillende telgen uit de familie Pierson, onder wie bovengenoemde Jan Lodewijk. Hij was bankier en schreef na zijn pensionering boeken over de bankiersfamilie De Medici en het oude Egypte. Ook vertaalde hij werk van de Duitse filosoof Hermann von Keyserling. Jan Lodewijk Pierson woonde op Uyttenbosch, een Baarnse villa die in 1970 helaas is gesloopt, maar bracht zijn laatste dagen door op Intimis, waar zijn zoon Allard jr. en diens gezin hun intrek hadden genomen. Toen Maria Montessori bij hen logeerde (haar zoon was getrouwd met de dochter van Allard jr.), schreef zij *Het geheim van het kinderleven*. Een van Jan Lodewijks andere kinderen, Jan Lodewijk Pierson jr. (1893-1979), had literaire ambities. Boy, zoals hij zijn leven lang werd genoemd om verwarring met de gelijkkluidende voornamen van zijn vader te voorkomen, benaderde als jonge jongen niemand minder dan Lodewijk van Deyssel, die even verderop in Baarn woonde (zie 13). Wat vond de beroemde Tachtiger van zijn poëzie? De reactie van Van Deyssel, die bekend stond om zijn vlijmend-scherpe literaire kritieken, is niet opgetekend. Wel weten we dat de jonge Pierson geregeld bij hem over de vloer kwam. Boy zou onder het pseudoniem J.L. Gregory enkele zwartromantische verzen publiceren. Ook schreef hij de roman *Verdi*, in de decadente literaire stijl waarin de nadruk lag op weerzin tegen het burgerdom en liefde voor het verhevende en het verfijnde. Een van de weinige goede recensies van zijn werk was afkomstig van de vrouw met wie hij korte tijd later zou trouwen: 'Hij is raffiné', schreef zij in *Den Gulden Winckel*, 'hij kàn niet leven zonder parfums, fijne sokken, zijden pyamas, mooie boeken in mooie banden, goede schilderijen, muziek.' Van de meeste andere critici kreeg de jonge dandy vernietigende recensies. Boy hield wijselijk op met schrijven, ging studeren en schopte het tot hoogleraar Japanse letteren in Utrecht.

Zijn vrouw Lucy Mary Pierson-Franssen (1880-1959) had als romanschrijver en journalist

→ aanzienlijk meer succes. Ze gebruikte verschillende pseudoniemen, maar werd vooral bekend onder de naam Ellen Forest. Ze was de eerste vrouw die een eigen moderubriek kreeg in een krant, de chique-Haagse *De Vaderlander*, en schreef voor de NRC. Ook publiceerde ze reisverslagen en boeken over vrouwenlevens. Het populaire *Yuki San*, over het dramatische leven van een Japans meisje, verscheen in acht talen, waaronder het Chinees. Niemand kent Ellen Forest tegenwoordig nog. Dat zal mede te wijten zijn aan haar gedweep met Benito Mussolini, van wie ze in de jaren twintig en dertig enkele boeken vertaalde. Zij en haar man waren bevriend met de Italiaanse fascistische leider en ontvingen in Laren, waar het echtpaar toen woonde, personen uit rechtsradicale kring onder wie NSB-leider Anton Mussert. Het echtpaar werd in 1945 door de burgemeester van Laren in de gevangenis gezet. Volgens het verweerschrift dat Boy Pierson schreef, waren hij en zijn vrouw weliswaar gecharmeerd van het Italiaanse fascisme, maar niet van het Duitse nationaal-socialisme. In 1947 werden ze gerehabiliteerd.

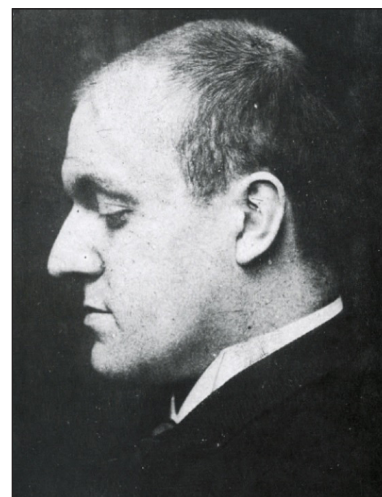
12 Ferdinand Huycklaan 39 - Hella Haasse

Nummer 39 is een van de twintig middenstandswoningen die in 1920 werden gebouwd door de Baarnse bouwvereniging De Zonnebloem. Hier was het kinderpension gevestigd waar Hella Haasse, zie 8 en 9, in 1926 werd ondergebracht. Helly, zoals ze werd genoemd, was zeven jaar. Ze was opgegroeid in Nederlands-Indië, maar haar moeder kreeg tuberculose en moest kuren in Davos. Ook haar vader kon vanwege zijn drukke baan als inspecteur der belastingen niet voor haar zorgen. De grootouders in Nederland wilden of konden de zorg voor het kind evenmin op zich nemen. Helly woonde in het pension maar ging af en toe langs bij haar opa en oma in Baarn, die wel haar broertje Wim in huis hadden genomen. Het meisje was hier eenzaam en ongelukkig. Hella Haasse heeft later in *Zelfportret als legkaart* over deze traumatische tijd geschreven: 'Van mijn moeder uit Zwitserland, mijn vader in Indië, kreeg ik regelmatig prentbriefkaarten en geschenken. Al na een jaar kon ik mij hun gezichten en het geluid van hun stemmen niet goed meer voor de geest halen.' De band met haar ouders zou nooit helemaal herstellen. Het Zonnehuisje, zoals het kinderpension werd genoemd, werd gerund door drie volgens de beschrijving van Haasse wat kille vrouwen die ze tante moest noemen en die haar eindeloos pannenlappen lieten haken en sokken lieten stoppen. Helly vond ook weinig aansluiting bij de dorpskinderen, met wie ze op de lagere school aan de Eemnesserweg zat: 'Ik werd geduld, maar meer ook niet. Ik hoorde nergens bij, had geen aanhang; ik blonk ook niet uit in tolleren, bikkelen, knikkeren of diabolo-spelen. Om aandacht en respect te winnen bij de rissen gearmd slenterende geheimen-uitwisselende meisjes, de hard-lopers en nog harder schreeuwende jongens, was ik tot ieder waagstuk, iedere baldadigheid bereid'. In *Zelfportret als legkaart* schrijft ze ook over prettig tijdverdrijf, zoals concerten in de muziektent op de Brink en wandelingen in het Baarnse Bos, maar vaak zat Helly alleen in haar kamer in het kinderpension. Daar schreef ze schoolschriften vol korte verhalen. In een interview vertelde Hella Haasse later: 'Mijn reactie was gewoon om me naar binnen te keren, ik las heel veel en ik fantaseerde ontzettend veel. Daar is natuurlijk de enorme behoefte om te schrijven, om je in woorden te uiten of in woorden te verdwijnen ontstaan'. Hella Haasse bleef twee jaar in het pension. In 1928 was haar moeder hersteld en keerden zij en haar twee kinderen voorlopig terug naar Nederland-Indië. Daar werden ze herenigd met hun man en vader.

13 Dillenburglaan 36 (oorspronkelijk Van Lenneplaan 55) - Lodewijk van Deyssel

Auteur en literatuurcriticus Lodewijk van Deyssel (1864-1952), een van de grote voormannen van de Tachtigers, woonde 25 jaar in Baarn en schreef hier het grootste deel van zijn oeuvre. Een van zijn vrienden, arts, schrijver en wereldverbeteraar Frederik van Eeden, had tijdens een fietstocht door het Gooi ontdekt dat Villa Villetta te huur was. Villetta lag toen nog aan een onverharde weg. Van Deyssel (pseudoniem van Karel Alberdink Thijm) betrok het huis in 1893 samen met zijn vrouw Cato en hun eerste zoon. Hij was zeer gesteld op zijn eerste woning in Baarn: 'Aan Villetta heb ik de beste herinneringen.

Het had iets eigenaardigs, iets poëtisch, vergeleken bij de andere huizen uit den omtrek daar. Vooral komt dat uit bij de herinnering aan den in den herfst rood geworden wildenwingerd, die zich slingerde door het houten latwerk, dat neêr hing van het dak der warande naast, en van de afdakjes, die de warande eenigszins voortzetten, vóór het huis.' Rechts van de oorspronkelijke voordeur aan de Van Lenneplaan was zijn werkkamer. De jonge Van Deyssel was tijdens de verhuizing naar Baarn al beroemd vanwege zijn naturalistische roman *Een liefde*. Of berucht: veel tijdgenoten waren gechoqueerd door de seksueel getinte passages en de 'om haar hoofd vlagende heete wemeligen' van de vrouwelijke hoofdpersoon. Baarn werd mede door Van Deyssels grote faam een ontmoetingsplek voor de Tachtigers, die een einde wilden maken aan de braaf-burgerlijke literaire traditie in Nederland. Literatuur ging wat hen betreft niet om moraal, maar om schoonheid: kunst als de allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie. Schrijvers als Willem Kloos, Albert Verwey en Henriëtte Roland Holst kwamen in Villa Villetta op bezoek, schilders als Willem Witsen, architecten als Karel de Bazel en Hein Berlage. De kinderen speelden met het zoontje van Jo van Gogh-Bongers, de weduwe van Theo van Gogh, die bevriend was met Van Deyssels echtgenote. De vrouwen hadden het ongetwijfeld over de verwoede pogingen van Jo van Gogh om de schilderijen van de broer van haar man, de onbekende kunstenaar Vincent van Gogh, onder de aandacht te brengen. Jo van Gogh had een grote collectie geërfd en opgeslagen op haar zolder in Bussum. Overigens is bekend dat Vincent van Gogh zelf ook in Baarn is geweest.

Lodewijk van Deyssel schreef in Baarn onder andere *Kind-leven* en *Het leven van Frank Rozelaar*. Als hij niet aan het schrijven was, maakte hij vooral in de eerste jaren dat hij in Baarn woonde (later kregen ze ruzie) stevige wandelingen door het Gooi met Frederik van Eeden. Of hij liep met hond Rex helemaal naar Amsterdam, of juist de andere kant op, door de weilanden naar Herman Gorter die enige tijd in Amersfoort woonde. Overigens liet Van Deyssel zich, standsbewust als hij was, ophalen door een auto met chauffeur als hij een bezoek bracht aan de voornamelijk bankiersfamilie Pierson, hoewel hij daar in een paar minuutjes naartoe had kunnen kuieren.

14 Waldeck Pyrmontlaan 26 - Lodewijk van Deyszel

In 1899 waren Lodewijk en Cato van Deyszel 12,5 jaar getrouwd. Van Deyszel was dan wel een bewierookt schrijver, rijk was hij niet. Villetta (zie 13) was in zijn ogen klein en inmiddels had het echtpaar drie kinderen. Tientallen vrienden hadden geld ingezameld voor een geweldig cadeau: het echtpaar kreeg een jaarlijks bedrag om van te leven en bovendien 9000 gulden om een naastgelegen stuk grond te kopen, een plek waar de gele brem uitbundig bloeide, en daar een huis te laten bouwen. Villa De Bremstruik werd ontworpen door Karel de Bazel (bekend als architect van De Bazel, het gebouw waarin tegenwoordig het Amsterdamse stadsarchief is gevestigd). Van Deyszel en zijn gezin woonden er van 1901 tot begin 1918. 'Ik zit daar heerlijk in den wind als op een stoombootdek', schreef hij kort voordat hij de woning betrok. 'Als alle vensters en deuren open staan, zit men niet in de tocht, maar net in de buitenlucht.' Overigens zou hij in brieven al snel uitgebreid klagen over de 'koude-luchtstroomingen' in zijn werkkamer die hem het werken bemoeilijkten, ondanks tochtwerende ingrepen aan de ramen en ondanks de stoof met warm water, 'even als in de spoortreinwagens', die de vrouwen in huis onder zijn schrijftafel hadden gezet. Van Deyszel was geen gemakkelijk heerschap. In dit huis ontving hij naast kunstenaars ook Baarnse notabelen. 'Mijnheer Thijm' werd steeds meer een bekende figuur in het dorp. Een gezet heer van stand in pak, hoed op, wandelstok. In 1918 verdween het gezin Van Deyszel uit Baarn. De Bremstruik moest verkocht worden, want Van Deyszel liet zich na ruim dertig jaar scheiden van zijn vrouw (tegen haar wens in) en ging in pensions in Haarlem en Amsterdam wonen.

15 Stationsplein - Plaquette station

Op de plaquette op het stationsgebouw (onder de klok) staat het volgende vermeld:

'Op dit station (1874) zijn vele kunstenaars gearriveerd en vertrokken. Letterkundigen Louis Couperus, Augusta de Wit, Frederik van Eeden, Jacqueline van der Waals, Lodewijk van Deyszel, Maria Dermoût, Herman Gorter, P.C. Boutens en Albert Verwey.

Beeldend kunstenaars Vincent van Gogh, Jan Veth, H.P. Berlage en M.C. Escher. Zij konden het Van Gogh nazeggen: 'Baarn, wat is het daar mooi'.

Niet alle genoemde schrijvers woonden zelf in Baarn. Couperus had hier een nichtje wonen en heeft in *De boeken der kleine zielen* uitgebreid geschreven over familiebezoek in Baarn. Van Eeden en Gorter gingen langs bij Lodewijk van Deyszel of wandelden de andere kant op, naar Villa Ewijkshoeve (Den Dolder). Ewijkshoeve werd in de jaren tachtig van de negentiende eeuw bewoond door de schilder Willem Witsen; het werd een ontmoetingplek voor beeldend kunstenaars, schrijvers en dichters. Zowel Van Eeden als Gorter was zeer aangedaan toen Witsens zus, de zangeres Anna Witsen, zichzelf verdrong in de vijver bij de villa. Van Eeden schreef mede naar aanleiding van dit drama *Van de koele meren des doods*; Gorter schreef het sombere gedicht *In de zwarte nacht is een mensch aangetreden*. Ook twee andere schrijvers die op de plaquette worden genoemd, Jacqueline van der Waals en Albert Verwey, verbleven vaak op de Ewijkshoeve. Schijfster, dichteres en vertaalster Van der

Waals kwam ook naar Baarn omdat ze les gaf aan de Dameskostschool, waar jongedames van goeden huize middelbaar onderwijs kregen voordat het Baarnsch Lyceum werd gesticht. Verwey schreef *Lilith* terwijl hij in de Ewijckshoeve verbleef. Dichter en classicus P.C. Boutens (1870-1943) tenslotte, die ook op de plaquette wordt genoemd, wandelde vast door het Baarnse Bos naar Paleis Soestdijk: hij werd onder andere bekend door de rijmprent ter gelegenheid van het huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard, *Een nieuwe lente op Hollands erf*, dat aan ruim anderhalf miljoen schoolkinderen werd uitgereikt, maar zonder het laatste couplet vanwege toespelingen op de lichamelijke liefde en vanwege de bejubeling van de zoon die zou ontspruiten aan de verbintenis. Minister-president Colijn vond dat niet gepast: '.... Bovendien - als het eens meisjes zijn'.

16

Hoek Vondellaan / Stationsweg - Dick Binnendijk

Dick Binnendijk (1902-1984) was literair criticus, essayist en dichter. Hij was ook leraar Nederlands, onder andere aan het Baarnsch Lyceum dat vroeger gehuisvest was in Villa Waldheim aan de Stationsweg/hoek Vondellaan. De villa is gesloopt; in het huidige gebouw zit een basisschool. Na het behalen van zijn bul (1928) was Binnendijk naarstig op zoek naar een baan. Hij had drie sollicitaties tegelijk lopen, schreef hij aan zijn grote vriend Menno ter Braak: 'Maar hoe het precies moet, weet ik niet: bul opsturen? gezegeld papier? En hoe met de bul als je naar alle drie solliciteert? Enfin. Die rotzooi van geboortebewijs en 'zedelijk wangedrag' zend ik wel later. Schrijf me even hoe zoo'n sollicitatie gaat. Ik bedoel: als je er drie tegelijk pleegt. Ik moet een baan hebben met September' (18-6-1928, briefwisseling met Menno ter Braak).

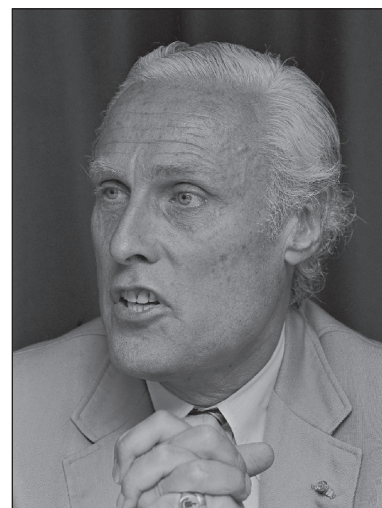
Die baan kwam er: per 1 september werd hij door rector van der Hake benoemd voor 29 uur. Op 1 januari 1931 wordt hij benoemd als leraar Nederlands aan het Vossius Gymnasium in Amsterdam. Die paar jaar dat Binnendijk docent was in Baarn, waren zeer belangrijk voor de Nederlandse letterkunde: hij raakte verzeild in de 'vorm of vent'-polemie met onder anderen Menno ter Braak en Eduard du Perron. Binnendijk hield voet bij stuk: het ging puur om de vorm. Ter Braak en Du Perron daarentegen betoogden dat de persoon van de dichter niet los gezien kon worden van de inhoud van diens poëzie. De controverse liep hoog op in de jaren dertig, zelfs zo dat ter Braak en Du Perron uit de redactie van *De Vrije Bladen* stapten, waar ze met Binnendijk, Marsman en anderen inzaten, en een eigen tijdschrift begonnen: *Forum*. Dat Binnendijk de vorm in de kunst belangrijk vond, blijkt ook uit zijn kritiek op de sprekende film. Sprekende acteurs vond hij belachelijk, het deed film als kunstvorm te kort: het ging om de mimiek en plastiek van de acteurs. Men zet bij een schilderij van een koe toch ook niet iemand neer die 'boe' roept? Binnendijks belangrijkste werken als dichter zijn: *Het andere land*, 1930; *Onvoltooid verleden*, 1936; *Oog in oog*, 1946.

Op Het Baarnsch Lyceum en hebben overigens verscheidene literatoren hun middelbare-schoolopleiding volbracht, onder wie de schrijvers Ronald Giphart en Bert Natter, de dichter Thomas Möhlmann, schrijver en striptekenaar Jean-Marc van Tol (een van de scheppers van Fokke en Sukke) en filosoof, schrijver en dichter Maarten Doorman.

17 De Genestetlaan 5 - Willem Oltmans

Willem Oltmans (1925-2004) was een Nederlands onderzoeksjournalist, auteur en pamflettist die mede bekend werd doordat hij de confrontatie en het conflict niet schuwde. Al vanaf zijn achtste jaar hield hij dagboeken bij, later aangevuld met knipsels over wat er in de wereld gaande was. Alleen al dat werk is zo omvangrijk dat het in de Koninklijke Bibliotheek negentig meter muur beslaat. Hij was een bekende televisiepersoonlijkheid; het interview dat Adriaan van Dis met hem had in 1996 trok, vanwege Oltmans' felle aanval op Van Dis, volgens de legende meer kijkers dan de kersttoespraak van de koningin. Het bekendst is hij geworden door zijn strijd tegen de Nederlandse staat, die hem jarenlang tegenwerkte in zijn journalistieke werk. Dat kwam door zijn vriendschap met het eerste Indonesische staatshoofd na de Indonesische onafhankelijkheid, Soekarno. Dat werd hem door toenmalig minister van buitenlandse zaken Luns niet in dank afgenomen: het werd alle Nederlandse ambassades verboden medewerking te verlenen aan journalist Oltmans. Hij won het proces dat hij tegen de Nederlandse staat had aangespannen wegens deze tegenwerking en treiteren na vele jaren uiteindelijk in 2000 een kreeg acht miljoen gulden schadevergoeding. Zijn memoires worden gezien als een alternatieve geschiedenis van de tweede helft van de twintigste eeuw, vanwege de vele ooggetuigenverslagen en achtergronden die hij verzamelde. Hij onderhield contacten met de groten der aarde en hij was betrokken bij de overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië en bij het werk van de Club van Rome, deed onderzoek naar de moord op J.F. Kennedy en roerde zich in de anti-Vietnamoorlogbeweging. Een controversieel figuur die veel voor de journalistiek heeft betekend. Zijn jeugd was moeizaam: hij kon niet overweg met zijn ouders en verbleef tijdens de oorlogsjaren in Baarn aan de Genestetlaan 5 bij het hoofd van de Nieuwe Baarnsche School, J. van Dijk. Zelf merkte hij daarover op: 'Wat mijn gastouders zo heeft verbaasd is dat ik ieder weekeinde weer enthousiast en vol verwachting vertrok naar Bosch en Duin (waar het gefortuneerde gezin een groot huis bewoonde) en iedere keer ook weer verdrietig en gedesillusioneerd terugkeerde.' Zijn middelbare schooltijd heeft hij doorgebracht op het Baarnsch Lyceum.

18**Javalaan 3 - Henriëtte de Beaufort**

Jonkvrouw Agathe Henriëtte Maria Laman Trip-de Beaufort (1890-1982) werd geboren in Baarn, in Villa Peking aan de Javalaan. Haar vader was de burgemeester van Baarn. Toen hij in 1896 tot burgemeester van Den Haag werd benoemd verhuisde het gezin naar de residentie. Ze verloor haar ouders al op jonge leeftijd: ze is zeven als haar vader sterft en zestien als haar moeder, die al lang een zwakke gezondheid had en zich niet veel met haar dochter kon bemoeien, komt te overlijden. Haar peettante Henriëtte van Eck voedt haar op op het landgoed van de familie in Oosterbeek, Mariëndaal. Henriëtte, of kortweg Hetty, is nooit naar school gegaan. In Baarn was zij een buitenkind en gelukkig, in Den Haag, waar zij zich niet thuis voelde, werd haar onderwijs door een privé-leraar ter hand genomen. Zelf zei zij over het belang van een gelukkige jeugd: 'Een gelukkige jeugd vormt ongebroken mensen, karakters met sterke harten en onverschrokken geesten, dit is een waarheid, die geen tijd laat verbleken.'

Hetty voltooide haar opvoeding op een pensionaat in Genève. Op haar leven daar is haar enige roman, *Dolly van Arnhem* (1949), grotendeels gebaseerd. Het boek beschrijft de ontwikkeling van een adellijk meisje uit een Gelders geslacht. De Universiteit van Utrecht accepteerde haar als toehoorder en dat was heel bijzonder; in de eerste plaats omdat er niet veel vrouwelijke studenten waren in die tijd, in de tweede plaats omdat zij geen officiële diploma's kon overleggen. Zij volgde daar colleges letteren, (kunst)geschiedenis en wijsbegeerte. Zij trouwde met Mr. Herman Laman Trip, met wie zij in 1923 een kindersanatorium stichtte in de Beierse Alpen. In de jaren dertig en de oorlogsjaren heeft Henriëtte de Beaufort daar na de dood van haar man samen met de directrice van het kindertehuis veel gedaan om Joodse onderduikers en kinderen uit handen van de nazi's te houden. Na de tweede wereldoorlog verwierf zij faam als biografe van Joost van de Vondel, de poolreiziger Fridtjof Nansen, koningin Wilhelmina en Rembrandt. Vondel. Kunst en karakter wordt met lof overladen door Lodewijk van Deijssel. De Beauforts oeuvre beslaat zo'n 140 werken, met naast de al genoemde biografieën en roman ook novellen, reisbeschrijvingen en brieven aan vele collega-schrijvers.

Praktische informatie

Startpunt:	Brink, Baarn (hier begint de beschrijving), maar u kunt ook de wandeling bij het station beginnen
Eindpunt:	Idem
Bereikbaarheid:	OV - het NS Station Baarn ligt op 12 min. lopen van de Brink
Met de auto:	Er is een parkeerterrein op en achter de Brink
Horeca onderweg:	Diverse horeca op en rond de Brink (start- en eindpunt), bij station NS Huiskamer, De Generaal
Lengte wandeling:	7.1 km
Inkorten mogelijk:	Zie kaartje
Moeilijkheidsgraad:	Gemakkelijk

Colofon

Bij het samenstellen van de literaire route is onder andere gebruik gemaakt van het archief van de Historische Kring Baerne; Schrijvers in Baarn, youtube.nl; Schrijvers in Baarn. Een literaire fietstocht door Baarn en Lage Vuursche, Kiwanis International; artikel Frits Booy in Tussen Vecht en Eem. Tijdschrift voor regionale geschiedenis, maart 2018; De familie Haasse en anderen, website Thijs Kramer; Delpher, website van de Koninklijke Bibliotheek; de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL). De gebruikte kaart is afkomstig van OpenStreetMap (<https://www.openstreetmap.org/copyright>), gegevens beschikbaar onder de Open Database License. Deze wandeling is gecontroleerd in december 2022. Indien u tijdens het wandelen onjuistheden tegenkomt, stellen wij het op prijs als u dat mailt aan **wandelen@HistorischeKringBaerne.nl**.

Historische Kring Baerne

Deze route door Baarn wordt u gratis aangeboden door de Historische Kring Baerne. Hiermee hopen we bewoners en bezoekers te verrassen met de vele karakteristieke en historisch waardevolle elementen van Baarn.

Op de website **www.historischekringbaerne.nl** kunt u andere interessante wandelingen vinden over: serres, torentjes, koetshuizen, rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, beelden, religie, Lage Vuursche en de Canonroute.

De Historische Kring Baerne wil belangstelling kweken voor de geschiedenis van Baarn door het bewaren en bewaken van het Baarnse culturele en monumentale erfgoed. Dit wordt nagestreefd door het verspreiden van kennis, en het wijzen op de karakteristieke en historisch waardevolle elementen van Baarn.

In onze Oudheidkamer bevindt zich informatie over het verleden van Baarn, Lage Vuursche en Eembrugge. De digitale fotocollectie bestaat momenteel uit ruim 30.000 ansichtkaarten, foto's en landkaarten/plattegronden. Ook is een groot aantal voorwerpen in de Oudheidkamer te vinden, zoals kunstobjecten, voorwerpen, boeken, affiches, polissen/oorkonden/getuigschriften/ medailles, advertenties middenstand, kleding/linnengoed en oude Baarnsche Couranten. Ook is een groot aantal edities van de Baarnsche Courant in doorzoekbare pdf-vorm aanwezig.

Bezoekadres Oudheidkamer: Hoofdstraat 1a, 3741 AC Baarn
Openingtijden: woensdag 14 - 16 uur, zaterdag 11 - 13 uur